

Informacija o realizaciji Programa subvencionisanja zarada u 2021. godini (I i II kvartal)

U cilju umanjavanja negativnih posljedica u poslovanju privrednih društava usljed epidemije Covid 19, Vlada Crne Gore je kreirala više različitih segmenata podrške privredi.

Predmetnom Informacijom je obuhvaćen pregled sprovođenja Programa subvencionisanja zarada koji je realizovan od strane Ministarstva ekonomskog razvoja za period januar - jun 2021. godine (po paketima, djelatnostima, mjerama). Informacija sadrži detaljan pregled realizacije Programa u I i II kvartalu 2021. godine (kao sastavni dio IV i V paketa mjera podrške).

Uvod

Na osnovu detaljne analize realizovanih mjera u okviru prethodno pružene podrške, analize aktuelnih privrednih kretanja, uvažavajući epidemiološku situaciju u zemlji, sa posebnom pažnjom prema zahtjevima privrede i građana, identifikovan je novi, unaprijeđeni set mjera programske podrške.

Osnovni cilj dalje implementacije je da se kroz nastavak podrške pomogne privreda, snažnije podrže ugrožene grupe i sektori, kako bi se privredni potencijal sačuvao u što većoj mjeri i obezbijedio okvir za uspješne mjere oporavka u narednom periodu.

U januaru 2021. godine, Vlada Crne Gore je, u cilju daljeg smanjenja negativnih posljedica epidemije COVID19, donijela **Mjere podrške privredi i građanima za I kvartal 2021. godine**, koje sadrže više segmenata pomoći. Mjere podrške građanima i privredi, koje su donesene u konsultacijama sa privredom, usmjerene su na rješavanje aktuelne socio-ekonomske situacije izazvane virusom COVID-19, sa ciljem održavanja nivoa zaposlenosti, pospješivanja likvidnosti, povećanja broja turista, stabilnosti poljoprivrede kao i podrške ranjivim kategorijama stanovništva. Dio mjera ovog paketa pomoći odnosi se na podršku ranjivim grupama stanovništva, dok je dio mjera usmjeren da pomogne održivost privrednog sektora i najugroženijih djelatnosti. Procjena ukupnog direktnog i indirektnog fiskalnog uticaja realizacije mjera za I kvartal 2021. godine iznosi 163,4 mil.€.

Dodatno, Vlada Crne Gore je u aprilu 2021. godine donijela **Mjere podrške građanima i privredi za II kvartal 2021. godine** koje obuhvataju podršku ranjivim kategorijama stanovništva i mjere podrške privredi, među kojima se najznačajnija komponenta odnosi na kreditnu podršku privredi od strane IRFCG i poslovnih banaka, a koja je rezultat međuresorne saradnje unutar Vlade Crne Gore i značajnih pregovora sa međunarodnim finansijskim institucijama. Takođe, mjerama je produžen rok realizacije COVID državne pomoći do 31. 12. 2021. godine i povećan limit iznosa državne pomoći po privrednom subjektu sa prethodnih 800.000€ na 1.200.000€. Za implementaciju mjera podrške privredi i građanima u II kvartalu 2021. godine predviđeno je 166 mil.€ za kreditnu podršku privredi, bespovratna sredstva, olakšice i posebnu pomoć građanima.

Ključni segment oba paketa mjera podrška predstavlja Program subvencionisanja zarada zaposlenih za I i II kvartal 2021. godine, koji je usmjeren na privredne subjekte čije poslovanje je u velikoj mjeri i dalje ugroženo i isti je primjenom unaprijeđenog modela dodjele podrške preciznije targetirao kategorije ugroženih djelatnosti i privredne subjekte sa izraženim padom prihoda.

U nastavku je dat pregled realizacije Programa subvencionisanja zarada za šest mjeseci 2021. godine (ukupno i po kvartalima).

Pregled realizovane podrške za period januar - jun 2021. godine

U okviru predmetnog perioda, realizovana su dva Programa subvencionisanja zarada, i to:

Program subvencionisanja zarada zaposlenih za I kvartal 2021. godine, koji je obuhvatao period **januar – mart 2021. godine**, odnosno IV paket podrške, i

Program subvencionisanja zarada zaposlenih za II kvartal 2021. godine, koji je obuhvatao period **april – jun 2021. godine**, odnosno V paket podrške privredi.

Program subvencionisanja zarada za I kvartal je kreiran na osnovu analize efekata realizovane podrške u prethodnom periodu, kao i analize poslovanja svih djelatnosti u smislu smanjenja prometa za preko 50%, kojom je utvrđen dodatni broj ugroženih djelatnosti (preko 20tak novih djelatnosti) koje se podržavaju ovom mjerom. Dodatno je opredijeljen i veći iznos podrške na mjesečnom nivou sa intenzitetom podrške od 100% bruto minimalne zarade, čime je ovaj Program i po intenzitetu i po obuhvatu značajno bogatiji od prethodnih.

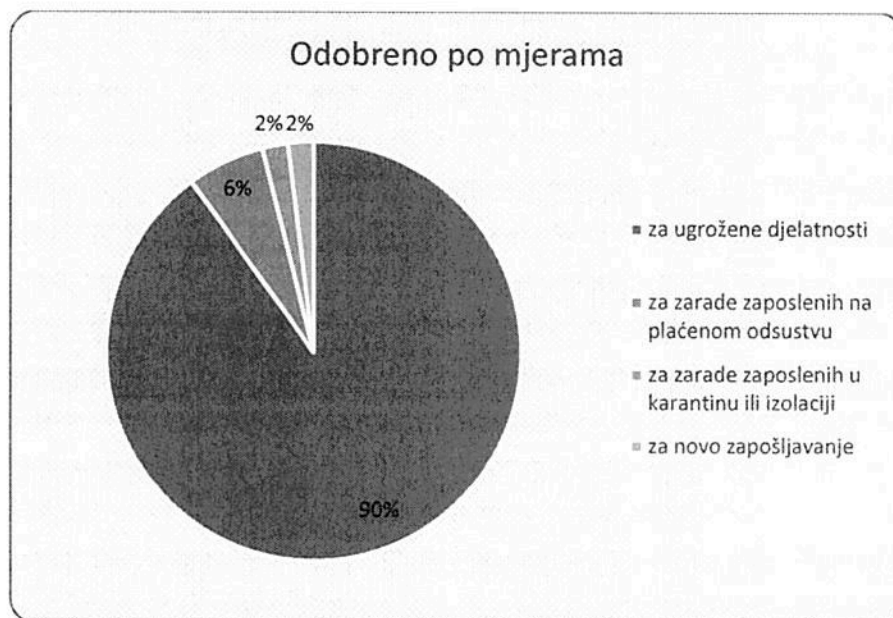
Program subvencionisanja zarada za II kvartal je kreiran na osnovu unaprijeđenog modela dodjele podrške. Naime, analizom svih privrednih društava i preduzetnika, odnosno njihovih finansijskih pokazatelja, utvrđen je spisak ugroženih privrednih subjekata, kod kojih je zabilježen pad prihoda u iznosu od preko 50% u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, uz intenzitet podrške sa iznosom subvencije u rasponu od 50% do 100% bruto minimalne zarade, zavisno od utvrđenog pada prihoda/prometa. Inoviranim modelom dodjele podrške postignuto je preciznije i kvalitetnije definisanje kategorije ugroženih djelatnosti, odnosno pojedinačnih privrednih društava i preduzetnika.

Za period januar - jun 2021. godine:

- ✓ ukupno je **predato 23.928 zahtjeva** za dodjelu subvencija, od čega je **odobreno 21.295 zahtjeva** (89%);
- ✓ **Odbijeno je 2.633 zahtjeva** (11%), među kojima ima ponovljenih zahtjeva istih privrednih subjekata, dok su razlozi odbijanja u najvećem broju slučajeva neispunjavanje jednog/nekih od osnovnih uslova za učešće u programu;
- ✓ na osnovu odobrenih zahtjeva, isplaćene su zarade za ukupno **97.362 zaposlena lica**, u ukupnom iznosu od **27.242.417,86€**.

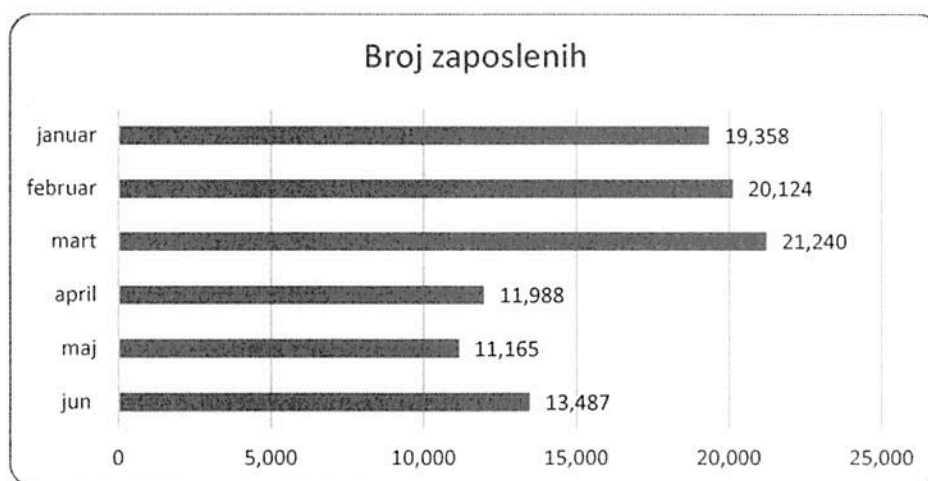
U posmatranom periodu, možemo zaključiti da je najveći dio dodijeljene podrške bio usmjeren na ugrožene djelatnosti (koji je obuhvatio veliki broj djelatnosti, među kojima su i hoteli, restorani i ugostiteljski objekti, javni prevoz putnika, dok su u II kvartalu, shodno izmijenjenoj metodologiji, obuhvaćene sve djelatnosti koji su zabilježile značajan pad prihoda tokom 2020. godine) – ukupno 90%, dok je preostalih 10% dodijeljeno za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu i karantinu/izolaciji, kao i za novo zapošljavanje.

Dijagram 1. Pregled isplaćenih subvencija zarada prema mjerama podrške za period januar – jun 2021. godine

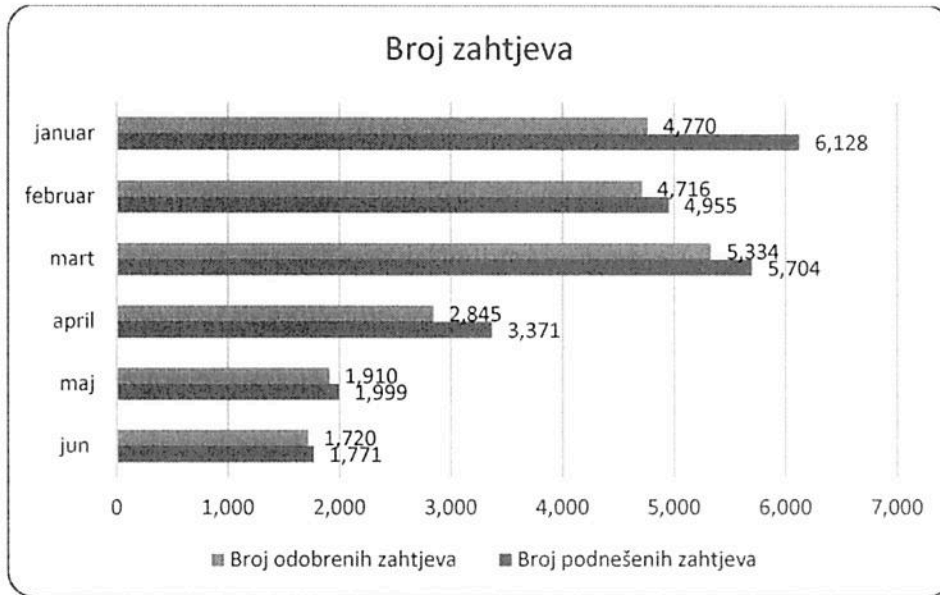

Kada je broj zaposlenih u pitanju, ali i broj predatih i odobrenih zahtjeva, evidentna je razlika za period II kvartala 2021. godine, što je i razumljivo, ukoliko se uzme u obzir da se odnosi na preduzetnike i privredne subjekte čiji je rad u velikoj mjeri bio ugrožen, a shodno urađenoj analizi o padu prihoda kod privrednih društava ili prometa kod preduzetnika.

Dijagram 2. Pregled broja zaposlenih kojima su isplaćene subvencije, po mjesecima za period januar – jun 2021. godine

Dijagram 3. Pregled podnijetih i odobrenih zahtjeva po mjesecima za period januar – jun 2021. godine

Pregled podataka realizovane podrške za period januar – mart 2021. godine (IV paket podrške)

U dijelu usmjerenom prema privredi u okviru paketa **Mjera podrške za I kvartal 2021. godine**, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja realizovan je **Program subvencionisanja zarada zaposlenih za I kvartal 2021. godine**, za privredne subjekte za koje je utvrđeno da im je poslovanje i nakon ukidanja i/ili ublažavanja mjera, u velikoj mjeri ugroženo. Program subvencionisanja zarada je kreiran na osnovu analize efekata realizovane podrške u prethodnom periodu, kao i povratnih informacija od strane privrede, socijalnih partnera, poslovnih udruženja, a u cilju očuvanja radnih mjesta i stvaranja pretpostavki za brži oporavak ekonomije. Shodno analizi efekata prethodno realizovane podrške, ali i analize poslovanja svih djelatnosti u smislu smanjenja prometa za preko 50%, utvrđen je veći broj ugroženih djelatnosti (preko 20tak novih djelatnosti), ali i veći iznos podrške na mjesečnom nivou sa intenzitetom podrške od 100% bruto minimalne zarade, što čini ovaj Program i po intenzitetu i po obuhvatu finansijski „snažnijim“ od prethodnih.

U tom smislu, Programskom podrškom obuhvaćeni su privredni subjekti koji posluju u sektoru turizma, ugostiteljstva, javnog prevoza putnika u drumskom saobraćaju, izvođačke umjetnosti i stvaralaštva, djelatnosti predškolskog obrazovanja i brige o djeci, druge uslužne djelatnosti u organizaciji događaja čije je održavanje zabranjeno i pojedinim oblastima iz domena prerađivačke industrije u kojima je u značajnoj mjeri smanjen obim aktivnosti. Programom su obuhvaćeni i preduzetnici ili privredna društva čiji zaposleni su naredbama Ministarstva zdravlja, u cilju suzbijanja epidemije stavljeni u karantin ili izolaciju odnosno čiji zaposleni su koristili pravo na plaćeno odsustvo sa rada po osnovu čuvanja djeteta mlađeg od 11 godina, a dodatno je nastavljena dodjela subvencija privrednim subjektima koji su u prethodnom periodu ostvarili pravo po osnovu mjere novo zapošljavanje.

Obuhvat Programa za dodjelu subvencija privrednim subjektima za zarade zaposlenih za mjesec januar - mart 2021. godine, uključuje 3 kategorije mjera:

- (1) Mjere – Subvencije za zarade u okviru kategorije ugroženih djelatnosti,
- (2) Mjere – Subvencije za zarade zaposlenih u karantinu/izolaciji, i
- (3) Mjere - Subvencije za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu.

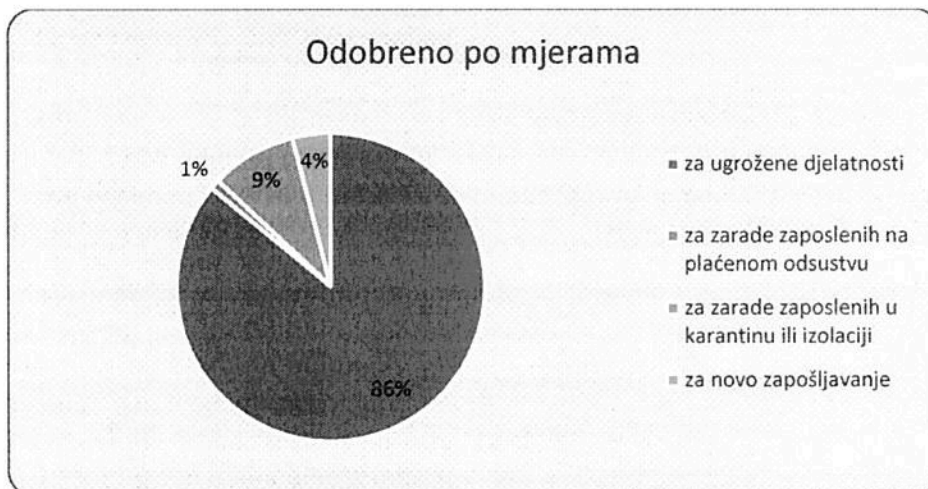
U ovom periodu, od januara - marta 2021. godine:

- ✓ ukupno je **predato 16.787 zahtjeva** za dodjelu subvencija, od čega je **odobreno 14.820 zahtjeva** (88,28%);
- ✓ **Odbijeno je 1.967 zahtjeva** (11,72%),
- ✓ na osnovu odobrenih zahtjeva, isplaćene su zarade za ukupno **60.722 zaposlena lica**, u ukupnom iznosu od **19.636.671,21€**.

Kada je u pitanju **struktura odobrenih zahtjeva po mjerama podrške**, ona je relativno ujednačena tokom ovog perioda:

- za ugrožene djelatnosti 83-88%,
- za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu 1-2%,
- za zarade zaposlenih u karantinu ili izolaciji 8-10%, i
- novo zapošljavanje 2-5%.

Dijagram 4. Pregled isplaćenih subvencija zarada prema mjerama podrške za period januar – mart 2021. godine

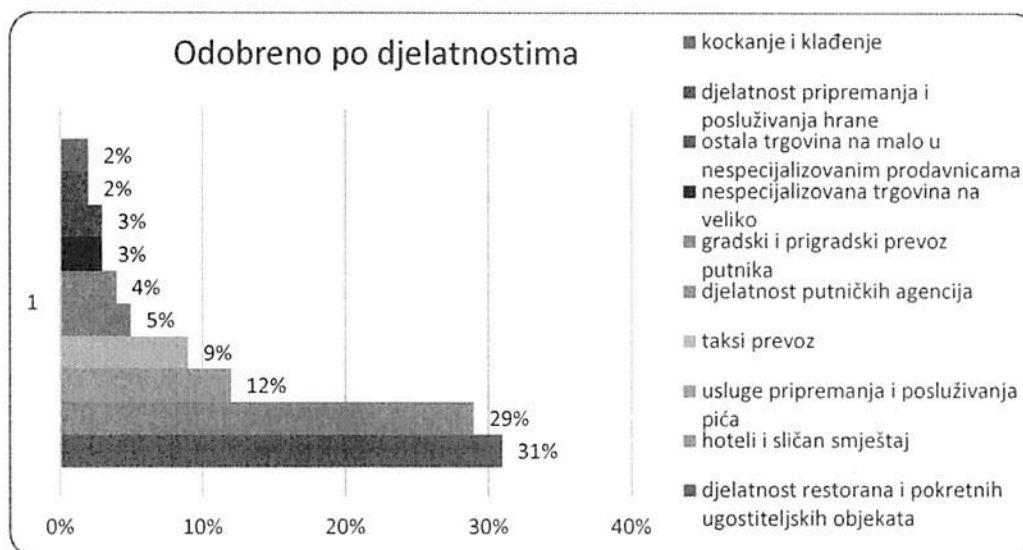

Kada je u pitanju **struktura djelatnosti odobrenih zahtjeva**, ona je takođe uglavnom bila ujednačena tokom naznačenog perioda:

- ❖ hoteli i sličan smještaj 28-30%,
- ❖ djelatnost restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata 31%,
- ❖ usluge pripremanja i posluživanja pića 12-13%,
- ❖ taksi prevoz 8-9%,
- ❖ djelatnost putničkih agencija 4-5%,
- ❖ gradski i prigradski prevoz putnika 4%,

- ❖ dok su ostale djelatnosti (trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, trgovina na veliko u nespecijalizovanim prodavnicama, ostale usluge pripremanja i posluživanja hrane, kockanje i klađenje) imale po 2-3% odobrenih zahtjeva.

Dijagram 5. Pregled isplaćenih subvencija zarada prema djelatnostima za period januar – mart 2021. godine

Pregled podataka realizovane podrške za period april - jun 2021. godine (V paket podrške)

U okviru Mjera podrške građanima i privredi za II kvartal 2021. godine, u cilju ublažavanja ekonomskih posljedica prouzorokovanih epidemijom COVID-19 i očuvanju radnih mjesta i stvaranju preduslova za dalji oporavak ekonomije nastavljeno je sa direktnim subvencionisanjem zarada zaposlenih u privrednim subjektima. **Programom subvencionisanja zarada zaposlenih za II kvartal 2021. godine**, koji je kreiran na osnovu unaprijeđenog modela dodjele podrške, obuhvaćeni su svi preduzetnici i privredni subjekti čiji je rad u velikoj mjeri bio ugrožen, uz utvrđen dominantan kriterijum za dodjelu subvencija - značajan pad prihoda kod privrednih društava i preduzetnika koji obavljaju djelatnost po stvarnom dohotku odnosno pad prometa kod preduzetnika koji se oporezuju paušalno, uz intenzitet podrške sa iznosom subvencije u rasponu od 50% do 100% bruto minimalne zarade, zavisno od utvrđenog pada prihoda/prometa, i to:

- Pad prihoda/prometa preko 90-100%, iznos podrške do 100% minimalne bruto zarade;
- Pad prihoda/prometa u intervalu od 70-90%, iznos podrške do 75% minimalne bruto zarade;
- Pad prihoda/prometa u intervalu od 50-70%, iznos podrške do 50% minimalne bruto zarade.

Inoviranim modelom dodjele podrške postignuto je kvalitetnije targetiranje kategorija ugroženih djelatnosti, odnosno pojedinačnih privrednih društava.

Takođe, kao i u prethodnom periodu, Programom je obuhvaćena i podrška za preduzetnike ili privredna društva čiji zaposleni su naredbama Ministarstva zdravlja, u cilju suzbijanja epidemije stavljeni u karantin ili izolaciju, zaposleni koji su koristili pravo na plaćeno odsustvo sa rada po osnovu čuvanja djeteta mlađeg od 11 godina, odnosno djeteta sa smetnjama u razvoju mlađeg od 18 godina.

Obuhvat Programa za dodjelu subvencija privrednim subjektima za zarade zaposlenih za mjesec apr - jun 2021. godine, uključuje 3 kategorije mjera:

- (1) Mjere – Subvencije za zarade u okviru kategorije ugroženih djelatnosti,
- (2) Mjere – Subvencije za zarade zaposlenih u karantinu/izolaciji, i
- (3) Mjere - Subvencije za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu.

Dodatno je nastavljena dodjela subvencija privrednim subjektima koji su u prethodnom periodu ostvarili pravo po osnovu mjere novo zapošljavanje.

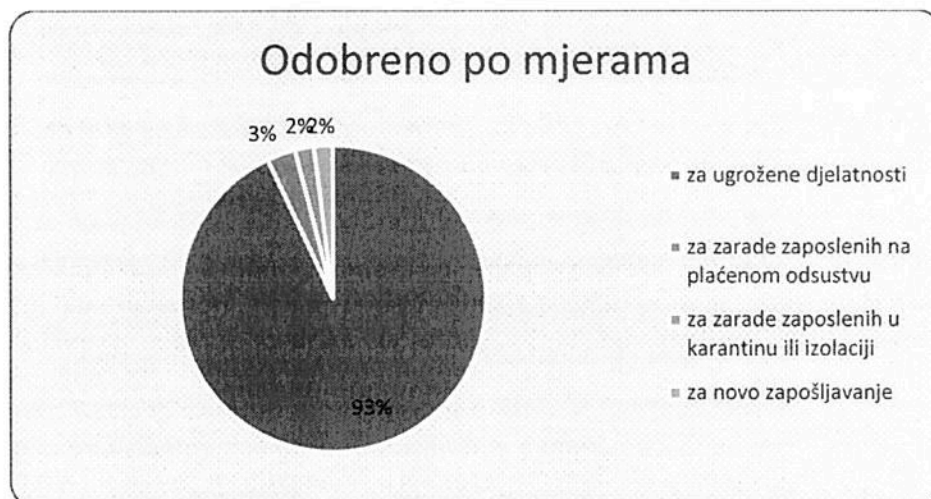
U ovom periodu, od aprila - juna 2021. godine:

- ✓ ukupno je **predato 7.141 zahtjeva** za dodjelu subvencija, od čega je **odobreno 6.475 zahtjeva** (90,67%);
- ✓ **Odbijeno je 666 zahtjeva** (9,33%),
- ✓ na osnovu odobrenih zahtjeva, isplaćene su zarade za ukupno **36.640 zaposlena lica**, u ukupnom iznosu od **7.605.746,65€**.

Kada je u pitanju **struktura odobrenih zahtjeva po mjerama podrške**, ona se blago razlikuje u maju i junu 2021. godine u odnosu na april. Naime, u maju i junu je podrška pružena gotovo dominantno za mjeru ugroženih djelatnosti, dok je podrška za ostale mjere zanemarljivo manja usljed poboljšanja epidemiološke situacije:

- za ugrožene djelatnosti od 84-99%, gdje je 84% u aprilu,
- za zarade zaposlenih na plaćenom odsustvu od 0,5-8%, gdje je 8% u aprilu
- za zarade zaposlenih u karantinu ili izolaciji od 0,5-5%, gdje je 5% u aprilu
- novo zapošljavanje od 0,5-4%, gdje je 4% u aprilu.

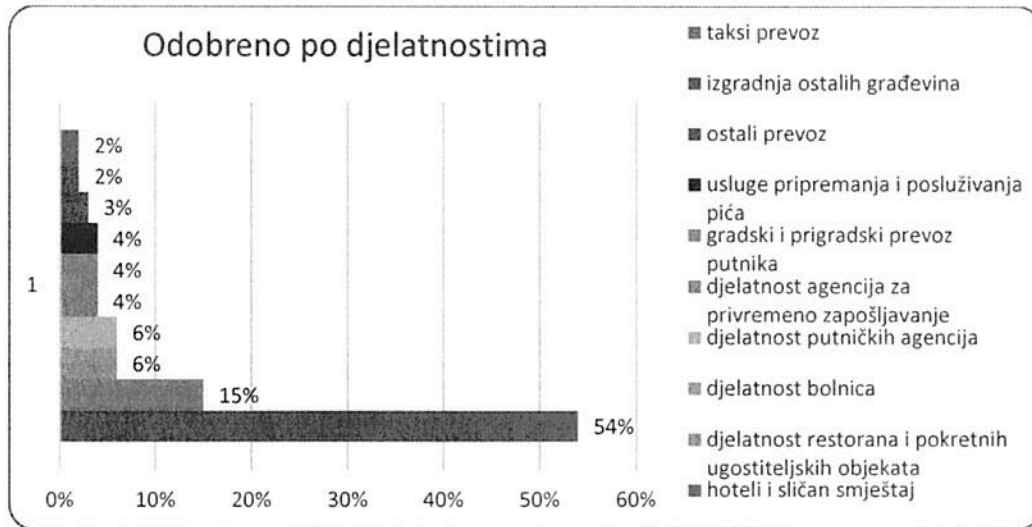
Dijagram 6. Pregled isplaćenih subvencija zarada prema mjerama podrške za period april – jun 2021. godine

Kada je u pitanju **struktura djelatnosti odobrenih zahtjeva**, ona je bila ujednačena tokom naznačenog perioda:

- ❖ hoteli i sličan smještaj 51-58%,
- ❖ djelatnost restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata 14-15%,
- ❖ djelatnost bolnica 5-6%,
- ❖ djelatnost putničkih agencija 6%,
- ❖ usluge pripremanja i posluživanja pića 4%,
- ❖ gradski i prigradski prevoz putnika 3-4%,
- ❖ dok su ostale djelatnosti (trgovina na veliko u nespecijalizovanim prodavnicama, djelatnost agencija za privremeno zapošljavanje, trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama, ostali prevoz, izgradnja ostalih građevina, taksi prevoz) imale po 2-3% odobrenih zahtjeva.

Dijagram 7. Pregled isplaćenih subvencija zarada prema djelatnostima za period april – jun 2021. godine

Zaključna razmatranja

Na osnovu prikazanih podataka o implementaciji Programa subvencionisanja zarada za I i II kvartal 2021. godine, kojim je podržano ukupno 21.295 zahtjeva privrednih subjekata, u ukupnom iznosu od preko 27 miliona € za ukupno 97.362 zaposlena lica, može se zaključiti da su kreirane mjere i mehanizmi podrške adekvatno usmjereni prema djelatnostima u najugroženijim privrednim sektorima. Tome je svakako doprinijelo detaljno i pažljivo praćenje i analiziranje situacije u zemlji, uz konstantno konsultovanje privrede i njihovih potreba. U tom smislu je i izvršeno potrebno prilagođavanje mjera u smislu proširenja obuhvata djelatnosti i obima intenziteta podrške, kao i modifikovanja osnove podrške u cilju targetiranja najugroženijih privrednih društava kod kojih je zabilježen najizraženiji pad prihoda u prethodnom periodu.

Ovim su stvoreni preduslovi za nastavak daljeg pružanja razvojne podrške u cilju bržeg oporavka i pokretanja privredne aktivnosti upravo sektora MMSP, kao generatora daljeg napretka i ubrzanja ekonomskog razvoja zemlje, koji je jedan od prioriteta Vlade Crne Gore.